

Àmbit 2: La gran transformació. Un profund canvi econòmic

La gran transformació

Al segle XVIII Catalunya s'especialitza en el conreu de la vinya, amb contractes de rabassa morta.

Des del port de Salou s'exporta vi i aiguardent, sobretot cap al nord d'Europa.

Poc després també s'exporta cap a Amèrica però en menor mesura.

Aquestes exportacions van permetre que Catalunya s'enriquís i també van ajudar a importar matèries primeres com el cotó i el lli. Dues circumstàncies (diners i matèries primeres) que ajuden a que aparegui una nova indústria tèxtil local.

A Barcelona comencen a sorgir les primeres fàbriques tèxtils. Aquestes fàbriques es converteixen en l'exemple més important de creació de teixits com indianes i pintados.

Al camp, la indústria rural comença a preparar la població

per a la Revolució industrial, tot i que les feines agrícoles segueixen sent molt importants.

A tot Catalunya augmenta la població, i per tant, creix el número de persones que poden treballar.

Augmenten també les exportacions i cal regular el mercat, per exemple, per protegir la producció local.

2.1 Causes del canvi

Una demografia en creixement

Al segle XVIII la població de Catalunya creix de forma considerable: el 1717 hi viuen 508.000 persones, i el 1787 gairebé 900.000. És a dir, en 50 anys gairebé hi viuen el doble de persones. La majoria ho fa a zones de costa, perquè a partir de 1730 la pirateria deixa de ser un perill i la gent torna a viure en aquestes zones costeres.

L'economia moral

A l'Antic Règim predomina l'economia moral. Es promou el benestar públic en temps de crisi, i la pobresa es considera una responsabilitat de la comunitat. Per exemple, a les institucions de beneficència els reclosos havien de treballar.

La rabassa morta

La rabassa morta és un tipus de contracte entre el propietari d'un terreny de conreu de vinya i una persona que el vol conrear (conreador).

El propietari cedeix una part de terra al conreador a canvi d'un pagament. Sovint, el conreador paga amb una part de la collita del raïm.

El contracte finalitza quan es moren una part (dos terços) dels primers ceps plantats. Això permetia que els conreadors tinguessin un lligam més gran amb la terra.

La rabassa morta és un dels contractes més habituals al segle XVIII.

2.2 El comerç

Vi i aiguardents

L'alambí és l'estri usat per destil·lar el vi i produir aiguardent. Era freqüent trobar-lo en moltes cases de pagès.

Entre 1763 i 1793 augmenta de forma considerable la producció d'aiguardent, sobre tot per exportar-lo fora.

Catalunya produeix la majoria dels destil·lats de la península.

El comerç: un element transformador

Al XVIII Catalunya exportava sobretot vi i l'aiguardent a Europa del nord.

Hi havia zones a Catalunya on no es podia conrear vinya o se'n conreava molt poca. En algunes d'aquestes zones sorgeix el servei de tragina: el transport de mercaderies.

Un exemple important són els traginers de Calaf i Copons.

Real Compañía de Comercio

Catalunya no podia comerciar de forma directa amb Amèrica.
Els ports catalans ho tenien prohibit.

Però l'any 1755 es crea a Barcelona la Real Compañía de Comercio.
És una iniciativa dels comerciants locals
per crear un comerç català amb Amèrica,
tot i que tenia moltes restriccions.

El 1778 Espanya permet el lliure comerç amb Amèrica,
i la companyia catalana desapareix entre 1784 i 1785

2.3 Economia a les ciutats

La ciutat, un laboratori de canvis

Al segle XVIII comença la crisi dels gremis tradicionals.
Els il·lustrats i la nova burgesia creuen que són ineficaços
per augmentar la productivitat.

Així i tot, alguns elements culturals dels gremis i els oficis
continuen dins les fàbriques durant la industrialització.

Espai de vida i espai de treball

En aquest època és normal que l'habitatge i el taller
comparteixin el mateix espai. Les dones i els fills dels artesans
coneixien i sovint participen de l'ofici familiar.

En canvi, les fàbriques són espais molts diferents:
estan pensades sobretot per treballar.

Dones i treball

El treball de les dones als gremis és fonamental
però no està reconegut de forma oficial.

Durant les guerres o si el marit mor,
les dones es fan càrrec dels obradors i botigues.

El gremi dels seders, els artesans que treballen la seda,
permet treballar a les dones i les filles
si falten treballadors o aprenents.

2.4 Indianes

Les indianes

Les indianes són teles de cotó estampades.
Serveixen per vestir i com a parament de la llar: cortines, entapissat, roba de llit...

Són molt populars, i per això comencen a aparèixer les primers botigues on es venen indianes importades, i els propietaris de les botigues guanyen molts diners.

En un futur, això permetrà que a Barcelona es creïn la majoria de les fàbriques tèxtils més importats del país.

Barcelona, capital de les indianes

La fabricació d'indianes creix molt a Catalunya entre els anys 1730 i 1790.

És un dels creixements més importants d'aquesta indústria a Europa.

Barcelona arriba a ser la ciutat europea amb més fàbriques d'indianes al XVIII, i supera París, Glasgow o Manchester.

2.5 L'espai rural

El domini de la vinya

Al segle XVIII creix el conreu de la vinya a Catalunya, perquè és un conreu que necessita menys adobs, proporciona una collita anual i a Europa es demanda molt de vi i aiguardent.

Però a la vegada apareixen nous conreus al camp de Tarragona com l'ametller i l'avellaner.

Indústria rural dispersa

Molts pagesos catalans, sobretot a les terres altes, complementen el conreu de cereals amb el conreu de cotó.

Neixen les primeres petites i encara inicials indústries que beneficien a les famílies rurals i prepara la mà d'obra per la futura Revolució Industrial del segle XIX.

Pluriactivitat al camp

Durant l'edat moderna algunes regions de Catalunya s'especialitzen en béns i serveis.

A la costa, a la muntanya o a l'interior les famílies rurals sumen d'altres activitats a les seves feines habituals.

Moltes dones es dediquen a aquestes noves activitats, que fan créixer l'economia de les famílies.